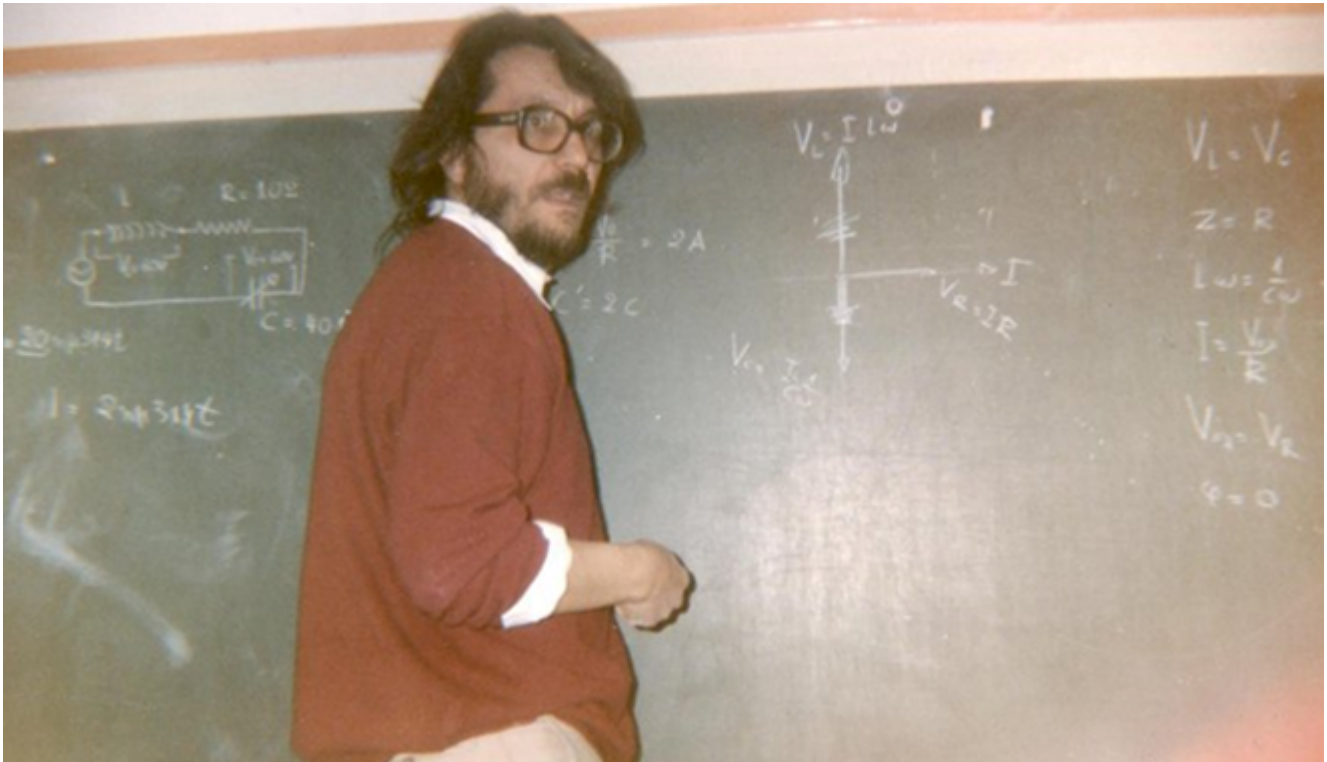

Ανδρέας Κασσέτας

/ [Πεμπτουσία](#)

Image not found or type unknown

Ο Ανδρέας ήταν Δάσκαλος. Δάσκαλος Φυσικής. Μέχρι τον Νοέμβριο του 2015, μέσα στην τάξη. Οι μαθητές του, όταν σαραντάρηδες πια φυσικοί, με κοιλίτσες και τα μαλλιά ν' ασπρίζουν, τον απαντούσαν στα συνέδρια, τις ημερίδες, τα σεμινάρια, τον προσφωνούσαν με το ενθουσιαστικό «για σου Δάσκαλε!». Αυτός ψηλός, πάντα κομψός, με καπαρντίνα, μακρύ κασκόλ και τα μαύρα μακριά μαλλιά του ν' ανεμίζουν, κοίταζε απολογητικά τις κοπέλες που τον περιέβαλαν και αντιμετώπιζε τους «ώριμους» μαθητές του, με ένα χαμηλόφωνο «κρύβε λόγια». Μ' αυτό το «κρύβε λόγια», ο Ανδρέας διεκδικούσε επίμονα θέση στην ενδεκάδα και όχι το ρόλο “σοφού” προπονητή στον πάγκο.

Γεννήθηκε στο Κουκάκι, κάτω απ' την Ακρόπολη, κάπου εκεί κοντά στα Δεκεμβριανά, με πατέρα τον Γιάννη από τη Σμύρνη και μητέρα τη Γλυκερία από την Προύσα. Έμεινε πολύ μικρός ορφανός με δυο ακόμα μικρότερα αδέρφια και τη Γλυκερία μάνα-κουράγιο. Το Δημοτικό και το Γυμνάσιο τα έβγαλε στο Κουκάκι. Τα κατάφερνε στα γράμματα, αφού στο Δημοτικό «πήδηξε» τάξη. Φυσική σπούδασε

στην Αθήνα και Σχετικότητα το 1972-1973, στο Παρίσι.

Από φοιτητής έμαθε το «*διδάσκω Φυσική*» στις αίθουσες των φροντιστηρίων των νοτίων προαστίων και του κέντρου. Το αυθεντικό ενδιαφέρον του για τη Φυσική τον απέτρεψε, αντίθετα με την πλειοψηφία των ομοτέχνων του, από τη στεγνή κωδικοποίηση των φυσικών εννοιών. Αντίθετα, οι απορίες του για τη Φυσική, τον παρώθησαν στην αναζήτηση της ιεράρχησης των εννοιών και στην ανάδειξη της εσωτερικής τους συνοχής. Η ίδια παρώθηση τον οδήγησε να σκάψει ατα «*ορυχεία*» της Ιστορίας της Επιστήμης. Μοναχικά, χωρίς σχετικό ισχυρό παράδειγμα στην Ελλάδα του πρώιμου 1970. Έτσι οικοδόμησε το ιδιαίτερο διδακτικό προφίλ του, που απέδωσε στο μάθημα Φυσική τα πολιτισμικά του χαρακτηριστικά.

Ένα διδακτικό προφίλ που εντασσόταν στο πολιτιστικό ρεύμα που το αποκαλούν «*Μάης του '68*». «*Αυτό το αεράκι*» από το '68 φούσκωνε και τα πανιά της μοτοσυκλέτας του προς τα ιδιωτικά σχολεία της Αθήνας και του Πειραιά, όταν μια φορά την εβδομάδα τα επισκεπτόταν ως πρόεδρος του ΣΙΕΛ, τη δεκαετία του 1990. Η ίδια αύρα του '68 τον συνήγειρε μέχρι και πρόσφατα που, χωρίς να προστατεύει την πλάτη του κάποια θεσμική τήβεννος, υπερασπιζόταν τους φυσικούς της τάξης, όποτε ένοιωθε ότι συκοφαντούνταν.

Οι παλαιοί μαθητές του μαρτυρούν στο διαδίκτυο έναν δάσκαλο σαν τον “oh captain my captain” του «*Κύκλου των Χαμένων Ποιητών*». Αυτόν τον δάσκαλο-γητευτή υπερασπιζόταν ο Ανδρέας στα συνέδρια και τις ημερίδες Ιστορίας και Διδακτικής Φυσικών Επιστημών. Και όποτε το πετύχαινε, ενθουσιαζόταν και μετέδιδε τον ενθουσιασμό του και στους συνέδρους. Βασικός του αντίπαλος, ο περιορισμένος συνεδριακός χρόνος ομιλίας. Και όποτε ο εκάστοτε πρόεδρος επιχειρούσε να τον εγκιβωτίσει στα καθορισμένα χρονικά περιθώρια, αυτός ψώνιζε χρόνο με το “*αφελές*” αλλά και αφοπλιστικό: «*τώρα που αρχίσαμε να ζεσταινόμαστε;*». Έτσι, οι συνεδρίες με τον Ανδρέα ομιλητή, εξελίσσονταν πάντα σε γιορτή.

Ο Ανδρέας διάβαζε σχολικά εγχειρίδια Φυσικής απ’ όλες τις χώρες του κόσμου. Η προσωπική του συλλογή ξεκινά από τα από τα προφανή Αγγλοσαξωνικά και Γαλλικά και φτάνει στα Ουγγρικά, τα Τούρκικα και τα Κινέζικα εγχειρίδια. Τα αντιμετώπιζε ως τεκμήρια εξειδίκευσης των Αναλυτικών Προγραμμάτων Φυσικής σε κοινωνίες με διαφορετικά πολιτισμικά χαρακτηριστικά, αλλά και ως πεδίο καταγραφής και σύγκρισης των διαφορετικών ορολογιών που επέλεξαν οι τοπικές επιστημονικές κουλτούρες για να ενσωματώσουν τις φυσικές έννοιες. Σ’ αυτό το εγχείρημα εξυπηρετήθηκε από την ευκολία του στα Αγγλικά και τις Λατινογενείς γλώσσες, αλλά κυρίως διότι αντιμετώπισε τα κείμενα των εγχειριδίων ως γλωσσικά σύμβολα που έπρεπε να αποκωδικοποιηθούν με κλειδί την παγκόσμια

γλώσσα των μαθηματικών αναπαραστάσεων και εφόδιο τη ισχυρή διαίσθησή του ως φυσικός. Τα τελευταία χρόνια βέβαια, μακάριζε και τον μεταφραστή της *Goggle*.

Ο Ανδρέας διάβαζε και «εξωσχολικά» βιβλία.

Έβλεπε και ταινίες. Αυτή την αγάπη την διέχεε και στους κάθε ηλικίας μαθητές του. Ένας από αυτούς, στη φάση που ζητούσε γήινα επιχειρήματα για να συμμαριστεί τέτοιου είδους ενδιαφέροντα, τον ρώτησε: «κύριε, καλά είναι να διαβάζεις εξωσχολικά βιβλία, αλλά αυτά βοηθάνε καθόλου ώστε να σε προσέχουν τα κορίτσια;». Και ο Ανδρέας: «με τα βιβλία και τις ταινίες κέρδισα φίλους. Με τα κορίτσια τα πράγματα είναι πιο σύνθετα».

Ο Ανδρέας και διάβαζε, αλλά και έγραφε.

Ξεκίνησε το 1972 με το «*Λύνοντας Ασκήσεις Φυσικής*» (με τον Σπύρο Οικονόμου). Το βιβλίο ήταν “διαφορετικό” ξεκινώντας απ’ το εξώφυλλό. Το σχεδίασε, ακολουθώντας το ψυχεδελικό ύφος της ροκουλτούρας του τέλους του 1960, ένας μαθητής του στο φροντιστήριο. Οι εκφωνήσεις και οι ορισμοί διατυπώνονταν στην καθαρεύουσα ενώ οι συλλογισμοί στη δημοτική, «γιατί στη δημοτική σκεπτόμαστε». Το δεύτερο, όλο στη δημοτική, εκδόθηκε το 1973 με τίτλο «*η Φυσική και οι Φυσικοί*» και είχε εξώφυλλο μια φωτογραφία που τράβηξε ο ίδιος στο Παρίσι.

Επιστρέφοντας από το Παρίσι, βρήκε πρόσκληση να συναντήσει τον τραγικό Μπάμπαλη στη Γενική Ασφάλεια. Αποστασιοποιούμενος από “αντιστασιακές περγαμηνές”, αφηγείται: «*υπέθεσα ότι ανακάλυψαν πως η προμετωπίδα του βιβλίου αποτελούσε, χωρίς να αναφέρεται, απόσπασμα από τη “Διαλεκτική της Φύσης” του Έγκελς. Ο Μπάμπαλης όμως ζητούσε επίμονα εξηγήσεις για το πώς μπορεί να ταιριάξουν Φυσική και δημοτική*». Τον ίδιο τίτλο (*η Φυσική και οι Φυσικοί*) απέδωσε και στη δημοφιλέστερη ιστοσελίδα των φυσικών της εκπαίδευσης, την οποία ανέβασε στο διαδίκτυο στις αρχές του 2000.

Τα βιβλία που αντιπροσώπευσαν την άποψή του για το μάθημα Φυσική εκδόθηκαν ως διδακτικά εγχειρίδια από τον ΟΕΔΒ το 1985 και το 1986. Πρώτα η «Φυσική, Α Τάξη Ενιαίου Πολυκλαδικού Λυκείου» με συν-συγγραφείς τους Σταμάτη Μουρίκη, Νίκο Δαπόντε και Μανώλη Σκιαθίτη και τον επόμενο χρόνο η «Φυσική, Β Τάξη Ενιαίου Πολυκλαδικού Λυκείου», μαζί με τους Σταμάτη Μουρίκη και Νίκο Δαπόντε. Αυτά τα εγχειρίδια, που υποστηρίχθηκαν δυναμικά από την ίδιο σε ημερίδες σ’ όλη τη χώρα και αγκαλιάστηκαν από τους πιο δραστήριους δάσκαλους των Λυκείων, ανέδειξαν τα όρια μια φιλόδοξης διπλής εκπαιδευτικής στόχευσης. Το να διδάσκεται δηλαδή η Φυσική με σεβασμό και χωρίς εκπτώσεις στη θετικιστική επιστημολογία της και ταυτόχρονα να διανθίζεται με στοιχεία του ευρύτερου

ανθρώπινου πολιτισμού, όπως τα ταξίδια στην Ιστορία των Επιστημών, οι βόλτες στις φυσικές έννοιες καβάλα στις πλάτες του Οβελίξ, οι περίπατοι στα πλακόστρωτα του Φιλοπάππου τα φιλοτεχνημένα από τον Πικιώνη με ηλιακές ακτίνες και ο διάπλους των ηλεκτρομαγνητικών πεδίων, όπως “στρέφει ο μπούσουλας” του Νίκου Καββαδία.

Τα επόμενα συγγραφικά του εγχειρήματα επιδίωξαν την εξοικείωση του ευρύτερου αναγνωστικού κοινού με την Επιστήμη, με όχημα τον αφηγηματικό λόγο. Έτσι προέκυψαν τα δημοφιλή βιβλία «*Το Φάντασμα του Λεονάρντο*» το 1989, «*η Άρκτος, η Πρέσπα, η Παρασκευή*» το 1992 και το 2000 το «*και της προτείνει μια βόλτα*». Την ίδια δεκαετία συνέθεσε τρία μονόπρακτα για σχολικό θέατρο, με περιεχόμενο τη Φυσική, μοναδικά στο είδος τους στην Ελλάδα. Τα έργα «*η Ποίηση στο Εδώλιο, μαζί και η Σελήνη*», «*το Αγγλικό Εκείνο Μήλο*» και οι «*Εξομολογήσεις ενός Λάστιχου*», αποτελούν πρόσφορο υλικό για τους εκπαιδευτικούς που θέλουν να περάσουν τη Φυσική από τις τάξεις και τα εργαστήρια, στις αίθουσες εκδηλώσεων των σχολείων.

Την ίδια επίσης περίοδο, μετέφρασε το βιβλίο «*Τα Μαθηματικά και ο Εγκέφαλος*», των Changeux & Connors (1995) –μαζί με τους Σ. Μάκρα και Σ. Μανουσέλη– και τη «*Μπανιέρα του Αρχιμήδη*» των Ortoli & Witkowski (1997).

Τις διδακτικές του απόψεις, με έμβλημα το «*να πάρουμε το λάθος αγκαλιά*», τις συνόπισε στα δυο πιο πετυχημένα βιβλία Διδακτικής Φυσικών Επιστημών στη χώρα. Το 2000, στο «*Το μακρόν Φυσική προ του βραχέως Διδάσκω*» και το 2004, στο «*πιο ώριμο*» όπως εκτιμούσε, «*Το Μήλο και το Κουάρκ*». «*Μήλο και Κουάρκ*» αποκαλούσε και το τελευταίο αυτοκίνητο που οδήγησε, αφού το αγόρασε με τα εκδοτικά δικαιώματα του βιβλίου.

Οι διδακτικές του απόψεις, τα αφηγηματικά του εγχειρήματα με αντικείμενο τον Φυσικό Κόσμο, τα διδακτικά εγχειρίδια στα οποία συνέβαλε εμβληματικά, οι ατέλειωτες ώρες μελέτης της βιβλιογραφίας, κυρίως όμως το ανεπανάληπτο διδακτικό αλλά και προσωπικό του ταπεραμέντο, συνοψίζονται και αναγνωρίζονται με αναφορά στο μικρό του όνομα.

Αυτό που λέμε «ο τρόπος του Ανδρέα».

Και αυτός ο τρόπος μοιάζει να παραμένει αγέραστος.

Αφού ακουμπάει πάνω στη δικιά του χαμηλόφωνη αποστροφή: «*κρύβε λόγια*».

Και το «*ρο*» να ακούγεται θαμπά.

Με το [ρέκβιεμ](#) των *Bob Dylan* και *Sam Peckinrah* ο αποχαιρετισμός, για να κλέψουμε άλλα πέντε λεπτά χρόνο από τον άτεγκτο Πρόεδρο της Τελευταίας Συνεδρίας, αφού τη σπουδαία μπάλα ο Ανδρέας πάντα την παίζει στην με πάθος κερδισμένη παράταση.

Ομάδα φίλων του στη «νησίδα ylikonet»